

CEDIS info

Bilten Crnogorskog elektrodistributivnog sistema • Broj 11 • Podgorica • Novembar 2018.

INTERVJU: Miodrag Čanović,
predsjednik OD CEDIS-a
**Moramo uhvatiti
korak sa novim
tehnologijama**

Str. 2.

Ministarka ekonomije na
radnom sastanku u CEDIS-u
**Na stolu nekoliko
važnih tema**

Str. 6.

Centar za ispitivanje iz
oblasti zaštite na radu
**Rezultati za
respekt**

Str. 14.

Uvode se Intranet i CEDIS klik
**Za bolju
komunikaciju
i interakciju sa
zaposlenima**

Str. 17.

INTERVJU: Miodrag Čanović, predsjednik OD CEDIS-a

Moramo uhvatiti korak sa novim tehnologijama

*-S pojavom distribuirane proizvodnje električne energije i mi smo u obavezi da u tehnološkom smislu krenemo ka uvođenju naprednih mreža, koje se, inače, sve više realizuju u distributivnim mrežama srednjeg i niskog napona. To je logičan slijed dešavanja, s obzirom da su one osnovno sredstvo za osiguravanje pouzdanog snabdijevanja električnom energijom u budućnosti. Sa multifunkcionalnim brojlilima smo napravili prvi korak i dobili bitan kvalitet koji prije toga nijesmo imali – istakao je u intervjuu za Bilten predsjednik Odbora direktora, **Miodrag Čanović**.*

Od skoro ste i profesionalno predsjednik Odbora direktora CEDIS-a pošto je kompaniji potrebna posvećenost predsjednika u punom kapacitetu. Znači li to i veću odgovornost za postignute rezultate i realizaciju zacrtanih ciljeva, u prvom redu tehničke i tehnološke modernizacije distributivnog sistema?

Ja sam i do sada sa članovima Odbora direktora veoma posvećeno i odgovorno pristupao donošenju odluka i rješavanju svih važnih pitanja iz domena našeg rada. To što sam sada i profesionalno na ovoj funkciji znači da ću imati više vremena da se potpuno posvetim CEDIS-u, jer sam u prethodnom periodu istovremeno obavljao i odgovornu funkciju generalnog direktora Direktora za energetiku u Ministarstvu ekonomije. Tu sam bio odgovoran za pripremu predloga nacionalne energet-

Miodrag Čanović

ske politike i strategije dugoročnog razvoja i izradu predloga zakona i drugih propisa iz oblasti energetike, usklađenih sa zahtjevima pravne tekovine EU. Takođe sam koordinirao poslovima na pripremi dugoročnog i godišnjeg energetskeg bilansa Crne Gore i aktivnostima na pripremi i praćenju energetske projekata, kao i aktivnostima na planu međunarodne saradnje. Ovako značajan i obiman posao zahtijevao je veliko angažovanje i ogromnu posvećenost, pa s obzirom da više ne obavljam tu funkciju, jednako odgovorno i posvećeno ću raditi i u CEDIS-u i truditi se da dam sve od sebe u cilju daljeg razvoja ove kompanije.

Kakvo je trenutno stanje u kompaniji i šta je pokazao izvještaj o poslovanju u prvih devet mjeseci 2018. godine? Da li će ova godina biti dobra za CEDIS?

CEDIS iz godine u godinu ulaže velika sredstva u svoj razvoj i ostvaruje sve bolje rezultate. U prošloj godini ostvaren je profit od 5,8 miliona eura, očekuje se dobar rezultat i na kraju ove godine, a posebno raduje što su pozitivni pomaci primjetni u gotovo svim segmentima poslovanja i što se razvijamo i tehnološki i organizaciono, te što planiramo intenzivan razvoj i u narednom periodu. Dakle, izvjesno je da će i ova godina biti dobra za CEDIS i da smo na dobrom putu, ali je važno da svaki zaposleni naše kompanije želi da postignemo još više i budemo još uspješniji.

CEDIS se, dakle, pokazao kao dobar domaćin jer drugu godinu zaredom ostvaruje pozitivan finansijski rezultat. Koliko je teško održati pozitivnu sliku kompanije koja ima jako veliki teret u vidu gubitaka od skoro 15 odsto?

Veliki gubici su dosta dugo karakteristika distributivne mreže. Tu je mnogo uzroka u tehničkim stanju mreža, razućedenosti potrošaća, ali i stećenim navikama, što sve zajedno zahtijeva sistematičan rad na njihovom smanjivanju.

Ćinjenica je da su veliki gubici u distribuciji električne energije bili prisutni i u drugim zemljama u regionu i da je borba za njihovo smanjenje veliki izazov za distributere, jer je spora i dugotrajna, posebno zbog karakteristika naše mreže koja je, kao što sam već kazao, vrlo složena i razućedena, a i zbog opreme koja je nerijetko dotrajala i preopterećena. Stoga su neophodna velika finansijska sredstva da bi se gubici na mreži znaćajno smanjili.

Veoma važno za našu kompaniju je što poslije niza godina, kada su gubici povećavani iz godine u godinu, posljednjih godina imamo smanjenje gubitaka, jer to znaći da je zaustavljen trend njihovog rasta, zahvaljujući prije svega AMM projektu u koji je ukupno uloženo blizu 100 miliona eura. I na tome se neće stati sve dok se gubici ne svedu na prihvatljiv nivo.

Najavljen je investicioni ciklus, vrijedan preko 80 miliona eura u naredne tri godine. Je li realno očekivati apsolutnu realizaciju Plana investicija, uz potpuno prevazilaženje ranijih problema?

Izuzetno je važno da se u potpunosti realizuje ovaj ambiciozni i važno plan kojim su definisani pravci i dinamika daljeg razvoja distributivne mreže. Plan je rađen na osnovu analize postojećeg stanja elektrodistributivnog sistema, njime su definisani prioritetni projekti u primarnoj i sekundarnoj mreži i drugi investicioni projekti koji su neophodni ovom sistemu. Stoga je njegova realizacija apsolutni prioritet ove kompanije koja nema izbora kad je u pitanju razvoj i modernizacija.

CEDIS je u prethodne dvije godine dokazao da je finansijski samoodrživ i da ostvaruje profit. Zahvaljujući AMM projektu gubici su svedeni na ispod 15 odsto, a nova brojila su omogućila i sasvim novi nivo opservabilnosti sistema. Sve to je doprinijelo da je kompanija danas sposobna da bez negativnog uticaja na cijenu elektrićne energije za krajnje potrošaće otpoćne ovaj veoma intenzivan i zahtjevan investicioni ciklus. A koliko je on ambiciozan najbolje svjedoći ćinjenica da je za naredni trogodišnji period predvićeno da se uloži ćetiri puta više sredstava u srednjenaponsku i niskonaponsku mrežu nego što je prethodni višegodišnji prosjek ulaganja u ovaj dio sistema. Cilj je, prije svega, da se svim korisnicima sistema obezbijede približno isti uslovi i isti kvalitet energije.

Oćekivani rezultat je, dakle, povećanje pogonske spremnosti i modernizacija distributivnog sistema. Koliko je to važno u svijetlu ćinjenice da se prema Pravilima o minimumu kvaliteta isporuke elektrićne energije uvodi plaćanje finansijskih kompenzacija korisnicima?

Modernizacija distributivnog sistema i povećanje pogonske spremnosti je jedan od najznaćajnijih uslova za uspješno poslovanje CEDIS-a. Obaveza plaćanja finansijskih kompenzacija korisnicima zbog neodgovarajućeg kvaliteta isporuke elektrićne energije je samo dodatni, ali veoma važno razlog za preduzimanje svih mjera i aktivnosti u cilju poboljšanja sistema i sigurnijeg i kvalitetnijeg napajanja elektrićnom energijom.

Prvi korak u narednom periodu biće da se razmotri uvođenje sistema za praćenje kvaliteta električne energije koji će nam omogućiti vrlo važne informacije za dalje djelovanje. U većini svjetskih kompanija postoji tim za kvalitet električne energije koji se isključivo bavi mjerenjem kvaliteta i poređenjem sa međunarodnim standardima da bi tačno znali kakvo je stanje u njihovoj mreži u odnosu na svijet. Ne treba, naravno, pratiti sve parametre kvaliteta jednako detaljno, ali nešto što se jednako uvažava u svim sistemima su odstupanja napona, harmonici i disbalans u mreži.

Pred distribucijom električne energije su i drugi izazovi koji su posljedica uključivanja distribuirane proizvodnje, mogućeg skladištenja energije, električnih vozila i aktivne uloge potrošača. Vaš komentar

Energetske kompanije imaju znatan uticaj na društvo, ekonomiju i okolinu, zbog čega se suočavaju sa sve više izazova. Oni treba da nas motivišu na brže prihvatanje promjena, prilagođavanje novim okolnostima i svjesno upravljanje našim uticajem.

CEDIS, kao i drugi operatori distributivnog sistema, mora pratiti nove trendove u Evropi i svijetu i mora biti spreman da razvija i primjenjuje nove tehnologije. To se naročito odnosi na uključivanje električne energije iz obnovljivih distribuiranih izvora u distributivni sistem, sisteme za skladištenje električne energije, korišćenje električnih vozila, a takođe i na veoma važnu aktivnu ulogu korisnika za funkcionisanje distributivnog sistema. Distribuirani izvori, ako su pravilno dimenzionisani, mogu popraviti električne prilike u mreži. Oni, takođe, neminovno prevode distributivne mreže u bitno promijenjeni tehničko – tehnološki ambijent. Odatle je samo korak, doduše veliki, do uvođenja tehnologija naprednih mreža.

S pojavom distribuirane proizvodnje električne energije i mi smo u obavezi da u tehnološkom smislu krenemo ka uvođenju naprednih mreža, koje se, inače, sve više realizuju u distributivnim mrežama srednjeg i niskog napona. To je logičan slijed dešavanja, s obzirom da su one osnovno sredstvo za osiguravanje pouzdanog snabdijevanja električnom energijom u budućnosti. Sa multifunkcionalnim brojilima smo napravili prvi korak i dobili bitan kvalitet koji prije toga nijesmo imali.

Vi, dakle, smatrate da su adekvatan razvoj i organizacija distributivne djelatnosti šanse CEDIS-a za sigurnu budućnost? Koji su to projekti koji bi mogli trasirati budućnost naše kompanije?

Svakako da je jedan od najvažnijih i prioritarnih projekata modernizacija i osavremenjavanje postojeće distributivne mreže, smanjivanje gubitaka na mreži i njeno prilagođavanje boljem upravljanju i novim tehnološkim dostignućima u svijetu.

Danas kad se tehnologije ubrzano razvijaju i stvari vrlo brzo mijenjaju, organizaciju distributivne djelatnosti treba podići na još viši nivo i uspostaviti takav organizacioni model koji će omogućiti fleksibilno i optimalno upravljanje distributivnim sistemom u uslovima povećanja obima korišćenja električnih vozila, skladištenja i proizvodnje energije iz distribuiranih izvora. Treba, dakle, programski definisati obaveze i odgovornosti svih učesnika u procesu i razmotriti i analizirati najnovija softverska rješenja za upravljanje distributivnim sistemima koja bi mogla omogućiti inteligentno planiranje aktivnosti, njihovo praćenje i kontrolu i prilagođavanje promjenljivim uslovima funkcionisanja distributivnog sistema.

Tu je i uvođenje sistema za mjerenje i monitoring kvaliteta električne energije u cilju unapređenja kvaliteta usluge, ali i sigurnosti i kvaliteta života svih zaposlenih, pogotovo onih koji su izloženi raznim rizicima i opasnostima. U suštini, na sve izazove jedini pravi odgovor kompanije je koncept kvaliteta koji pretpostavlja uključenost cijelog CEDIS-a, svih zaposlenih, a to podrazumijeva aktivno učestvovanje u stvaranju promjena od postojećeg stanja kvaliteta prema cilju koji u ovom slučaju

nije kratkoročan već trajan, a to je kvalitet električne energije u skladu sa potrebama i zahtjevima korisnika. CEDIS je uknjižio optička vlakna na svim dionicama na kojima su kablovi postavljeni na našu infrastrukturu. Naša kompanija planira i da optičke resurse iskoristi za sopstvene potrebe pošto je u toku implementacija SCADA sistema kao neophodnog alata za efikasno upravljanje mrežom, a realizacija ovog projekta je gotovo nezamisliva bez optikom povezanih trafostanica.

S obzirom da EU izdvaja velika sredstva za razvoj i istraživanja u energetsom sektoru i da se ova oblast u svijetu veoma brzo razvija, da li treba tu tražiti šansu za realizaciju razvojnih projekata iz oblasti distribucije električne energije?

Mislim da je krajnji rok da se počne sa realizacijom razvojnih projekata koji se odnose na oblast upravljanja, informatike i praćenja i istraživanja dostignuća u oblasti tehnologija koje su vezane za razvoj distributivnih sistema. Treba razmišljati o formiranju razvojnog centra koji bi se bavio razvojem i primjenom dostignuća iz oblasti upravljanja, informacionim tehnologijama i oblašću razvoja pametnih distributivnih mreža koje bi bile fleksibilne i prilagodljive za veći obim korišćenja električnih automobila, skladištenja i uključivanja distribuirane proizvodnje. Ulaganje u razvoj, znanje i stručno osposobljavanje kadrova je najbolja investicija za svaku kompaniju koja je okrenuta budućnosti.

Električna vozila su realnost, u Njemačkoj najavljuju milion tih vozila na svojim cestama do 2020.godine. Oni već imaju na desetine hiljada punionica, a u ovoj godini izdvojili su 300 miliona eura za promociju uvođenja brzih i standardnih e – punionica. Kao ekološka država i zemlja u kojoj je turizam jedna od osnovnih privrednih grana, kao država koja u pretpristupnim pregovorima otvara poglavlje 27, moraćemo da razmišljamo kao što razmišljaju druge organizovane zemlje. Za električna vozila, kojih je sve više na evropskim cestama, potrebne su punionice, pa zašto to ne bi bio projekat CEDIS-a, kao što je u Hrvatskoj to bio projekat HEP-a.

Pored toga, realnost je i izgradnja solarnih elektrana, koja je u Crnoj Gori, kao povoljnom tlu za investiranje u tu proizvodnju, zakonski uređena. Individualni pro-

Punionica za automobile u Hrvatskoj (izvor: PR FOTO)

izvođači će podmirivati svoje potrebe za električnom energijom, a viškove isporučivati u mrežu. Tu postoji mogućnost da u projekte uđu škole, bolnice i druge ustanove, a moguće je, takođe, uzeti novac iz pretpristupnih fondova ako se osmisli dobar projekat. Tu su zaista velike mogućnosti. U svijetu se razvijaju tehnologije, zasnovane na većoj primjeni informatike i elektronike, koje omogućavaju da se smanje negativni uticaji proizvođača koji se konektuju na distributivnu mrežu a čija je proizvodnja u vremenu stohastički nepredvidiva.

Imamo li dovoljno stručnog kadra koji može odgovoriti tim izazovima i u vrlo složenoj proceduri za pretpristupne fondove i evropske razvojne programe pripremiti, prijaviti i realizovati neki razvojni projekat?

U stručno osposobljavanje kadrova se i do sada ulagalo, ali tu uvijek može da se više uradi. Da bismo mogli aplicirati i dobijati nepovratna sredstva iz evropskih fondova neophodno je dodatno stručno osposobljavanje kadrova koji treba da osmisle razvojni projekat, formiraju stručni tim, urade aplikaciju i implementiraju projekat u naš distributivni sistem. Dakle, dio tima koji se bavi razvojem distributivnog sistema treba da na tome radi u kontinuitetu u budućnosti, i to na način da se obučavaju i uspostavljaju kontakte sa centrima koji su lideri u istraživanju i razvoju distributivnih sistema u Evropi. Jedino na taj način možemo doći u priliku da uzmemo nepovratna sredstva iz evropskih fondova za razvoj našeg distributivnog sistema.

Ministarka ekonomije na radnom sastanku u CEDIS-u

Na stolu nekoliko važnih tema

Ministarka ekonomije, **Dragica Sekulić** je 12. novembra u CEDIS-u razgovarala sa menadžmentom naše kompanije o nekoliko važnih tema, među njima o investicijama u distributivnu mrežu i postupku priključenja novih korisnika.

Ministarka Sekulić i izvršni direktor **Zoran Đukanović** složili su se da kvalitet napajanja korisnika električnom energijom može biti znatno bolji, te da se distributivna mreža u narednih nekoliko godina mora prilagoditi zahtjevima korisnika.

-Svjesni činjenice da kvalitet električne energije, posebno u ruralnim područjima, nije na zadovoljavajućem nivou, osmislili smo zajedno sa Vladom i resornim ministarstvom Projekat revitalizacije niskonaponske mreže, kako bi u relativno kratkom periodu uložili oko 50 miliona eura u cilju smanjenje trajanja i broja prekida, odnosno poboljšanja naponskih prilika korisnicima koji su na periferiji gradova i centara – istakao je na konferenciji za novinare, održanoj nakon radnog sastanka, izvršni direktor, Zoran Đukanović.

On je podsjetio da je mreža pravljen za mnogo manje potrebe građana nego što su danas, cijeli niz godina u nju nije ništa ulagano, a kasnije su prioritet imale turističke regije čiji je razvoj bio u interesu države.

-Ovakvo stanje mreže je postalo neodrživo, kvalitet usluge na ruralnim područjima je suviše nizak, zbog čega smo i planirali višemilionska ulaganja u naredne tri godine. Mnogo je posla pred nama, puno toga treba da se unaprijedi kako bi ukupni kvalitet usluge dostigao nivo kojim će naši korisnici biti zadovoljni. Nastojaćemo da u relativno kratkom roku građani osjete efekte predstojećih ulaganja – najavio je Đukanović.

O priključenju na mrežu, kao još jednom segmentu poslovanja koji se reflektuje na život građana, on je

rekao da je to jedan od najsloženijih procesa u CEDIS-u, te da su na sastanku donijeti određeni zaključci kako bi se ovaj proces pojednostavio.

-Nadam se da ćemo djelovanjem zajedničkog radnog tima doći do novih rješenja koja će skratiti vrijeme priključenja novih korisnika, jer ovaj postupak treba da traje koliko i u zemljama u okruženju ili Evropi. CEDIS neće biti „usko grlo“ u planovima investitora, jer smo mi tu zbog naših korisnika – istakao je Đukanović.

-Nisam zadovoljna ni kao građanin ni kao resorna ministarka kvalitetom napajanja električnom energijom i zato već neko vrijeme razgovaramo kako da sa ograničenim sredstvima ostvarimo najbolje efekte. Ministarstvo već nekoliko mjeseci sa CEDIS-om priprema program revitalizacije niskonaponske mreže u koju

treba da se u naredne tri godine uloži oko 50 miliona eura, što će znatno popraviti naponske prilike u našoj državi. To ipak nije dovoljno da omogući napajanje pojdjednako dobrog kvaliteta u cijelom konзумu jer je naša mreža razučena i dotrajala, zbog čega su potrebna mnogo veća ulaganja. Ovo je početak, a zavisno od rezultata, nastaviće se sa investicijama – istakla je Dragica Sekulić i dodala:

-Ovdje nije riječ o klasičnoj zamjeni stubova i užadi, nego o tome da će ovaj projekat da bude mjereno indikatorima koji govore o kvalitetu snabdijevanja. Svaki euro koji bude uloženo u mrežu mora biti opravdan brojem prekida, dužinom njihovog trajanja i kvalitetom napajanja korisnika.

Činjenica je da je distributivna mreža projektovana za mnogo manji broj korisnika i da se u nju nije dugo ulagalo, ali mi se čini, što smo dalje od Podgorice i određenih turističkih centara, da je kvalitet napajanja sve slabiji. To se mora promijeniti, mreža se mora prilagoditi zahtjevima.

CEDIS je najistureniji dio elektroenergetskog sistema

koji ima direktnu komunikaciju sa građanima, pa je tako najizloženiji i pohvalama i kritikama. Ni ja ne želim samo da kritikujem, jer znam da ljudi koji ovdje rade, sa sredstvima sa kojima raspolažu, daju maksimum. Kad dođe do prekida naši električari u vrlo teškim uslovima odmah izlaze na lice mjesta i čine sve da što prije otklone kvar, što je za svaku pohvalu.

Isto tako, za pohvalu je i realizacija AMM projekta, a da nema „pametnih“ brojala mi danas ne bi mogli govoriti o rekonstrukciji i modernizaciji mreže na pravi način. AMM projekat nam je omogućio da imamo kvalitetne informacije na osnovu kojih možemo da utvrdimo stanje i kod potrošača i na vodovima.

Vezano za postupak priključenja na mrežu, ministarka Sekulić je rekla da će u narednom periodu Ministarstvo inicirati izmjenu određenog broja propisa, kako bi što više pojednostavili proces priključenja korisnika na mrežu. CEDIS kao operator distributivnog sistema postoji radi pružanja servisa korisnicima i kroz blagovremenu i efikasnu reakciju na njihova očekivanja treba da im se pokaže da smo uvijek tu za njih.

Brojnim aktivnostima podržana turistička sezona

Spremnije dočekali ljetno

U cilju što bolje pripreme ovogodišnje turističke sezone, realizovane su investicije u sekundarnu mrežu u vrijednosti od milion i 340 hiljada eura. Najviše je investirano u Ulcinju, oko pola miliona eura, a zatim u Baru, blizu 250 hiljada eura. Realizacija dijela planiranih investicija nastavljena je nakon sezone, a dio projekata kasni zbog neriješenih imovinsko pravnih odnosa i dugotrajnih tenderskih procedura.

Situacija je znatno bolja kad je riječ o realizaciji Plana održavanja primarne distributivne mreže koje je u nadležnosti Sektora za održavanje. Ekipe održavanja su proljetos prvo obišle sve značajnije nadzemne 35 kV vodove na Primorju i tom prilikom evidentirani su tehničke nedostatke na 13 objekata koji su, potom i otklonjeni. Interveniralo se na još 26 vodova tog naponskog nivoa radi otklanjanja nedostataka koji su uočeni još prošle godine. Pored navedenih aktivnosti, Služba za održavanje nadzemnih vodova je do početka ljetnje turističke sezone uspjela da zamijeni dotrajale čelično rešetkaste konstrukcije i umjesto betonskih ugradi čelično rešetkaste stubove na dalekovodima 35kV „Čanj – Đurmani“ i „Cetinje – Kotor“.

Istovremeno je remontovano 56 trafostanica 35/10 kV na tom području, gdje je rađena termovizijska kontrola, ispitivanje prelaznih otpora na kontaktima prekidača, kontrola i deblokada rastavljača, pregled i zamjena strujnih mjernih transformatora, pregled i otklanjanje kvarova na mjernim čelijama i na komandnoj tabli, kontrola energetskih transformatora i sl. U 15 od planirane 23 trafostanice su malouljni prekidači zamijenjeni vakuumskim, a trenutna vrijednost poslova na rekonstrukciji opreme u tim elektroenergetskim objektima iznosi preko 200 hiljada eura.

U okviru pripreme za turističku sezonu je gotovo u potpunosti realizovan i Plan ispitivanja relejne zaštite TS 35/10kV u regionima 4 i 5. Od ukupno 24 trafostanice, samo su dvije odložene za jesen, što je i završeno u ok-

tobru i novembru. Revizija energetskih transformatora je uglavnom završena do sezone, kao i revizija i remont aku baterija i ispravljača. U tom periodu u potpunosti su adaptirane TS „Buljarica“ i TS „Sotonići“, a u planu je i adaptacija krova na „TS „Herceg Novi“ i TS „Crveni Krst“.

Odrađeni su i brojni poslovi, predviđeni Planom održavanja sekundarne mreže. Tako je u Ulcinju položeno oko 1.300 m novih podzemnih kablova, rasterećena je TS „Totoši“ koja je prošlog ljeta bila opterećena 104,13 odsto, u TS „Pinješ“ zamijenjeni su trafoi, a razvučeno je i oko 1.100 m SKS-a i izgrađeno pet trafostanica 10/0,4kV.

Na području barske opštine na STS "Marin ploča" postavljen je transformator veće snage, a na TS „Dubrava 2“ ugrađen je još jedan transformator 630 kVA radi rasterećenja postojećeg.

U Budvi je uoči turističke sezone rekonstruisana NN mreža Babin do koja je prethodnih godina bila preopterećena, pa ove godine u metropoli crnogorskog turizma nije bilo većih problema, osim preopterećenja dijela NN mreže Buljarica, koje je uglavnom riješeno polaganjem dva nova kabla od 90 i 385 m. Pored toga, TS "Bentonit 2", sa dva trafoa snage 630 kVA, uklopljena je u 10 kV mrežu, čime je dio potrošača Buljarice dobio kvalitetnije i pouzdanije napajanje električnom energijom.

U Herceg Novom je rekonstruisana TS "Stara Banja", u tri trafostanice su zamijenjene dotrajale kablovske glave na 10 kV kablovima, zamijenjeni su i dotrajali NN ormari i postolja u ormarima na šetalištu.

Na području ovog regiona takođe su mijenjani dotrajali stubovi na niskonaponskim mrežama, kao i užad na tri dalekovodna polja. Zamijenjeni su i oštećeni izolatori na čelično rešetkastim i drvenim stubovima na nekoliko 10 kilovoltnih dalekovoda, a u gradskim djelovima mijenjani su stari distributivni ormari u desetak trafostanica.

U Kotoru je ugrađeno 10 betonskih stubova i 1.100 m samonosivog kablovskog snopa na NN mreži "Kavač", a u STS "Mokra ploča" zamijenjen je transformator.

Vrijednost navedenih investicija u regionima 4 i 5, koje su znatno popravile sigurnost snabdijevanja i kvalitet isporuke električne energije na tom području u odnosu na prethodne sezone, je oko pola miliona eura.

AMM projekat

Realizacija III faze po Planu

Do kraja oktobra kompletirani su radovi na rekonstrukciji niskonaponskih mreža i rekonstrukciji i izmještanju mjernih mjesta u 269 traforeona u okviru III faze Projekta daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom, a završena je instalacija preko 24 hiljade novih multifunkcionalnih brojila. Preostaje da se do oktobra sljedeće godine, kada je planiran završetak Projekta, rekonstruišu niskonaponske mreže u još 300 trafo reona. Za instalaciju brojila do sada je potrošeno preko pet miliona eura, a za rekonstrukciju mreže blizu šest miliona. Tako je ugrađeno preko 330 hiljada metara samonosivog kablovskog snopa različitih presjeka, zamijenjeno je 5,5 hiljada stubova i položeno 23.500 m kablova. Planirana je nabavka savremenog softvera za upravljanje energetskim podacima u vrijednosti od 2,5 miliona eura, a trenutno je u toku proces prekvalifikacije ponuđača.

Implementacija AMM projekta je, kao što je poznato, znatno doprinijela smanjivanju gubitaka električne energije koji u velikoj mjeri opterećuju poslovanje CE-DIS-a, što potvrđuje podatak da su 2012. godine, kada je počela implementacija I faze AMM projekta, gubici iznosili 20,84 odsto, dok su u 2017. godini oni bili 14,96 odsto. Gubici se kontinuirano smanjuju, pa su u prvih 10 mjeseci ove godine za 1,1 odsto manji nego u istom periodu prošle godine.

U sistemu trenutno ima 391.792 brojila aktivnih potrošača, uključujući i brojila za zajedničku potrošnju, a do sada je ugrađeno 280.430 novih brojila, proizvođača Enel.

III faza Projekta, pored ugradnje brojila, podrazumijeva i rekonstrukciju mjernih mjesta i ugradnju novih ormara koji podržavaju modernu tehnologiju za daljinsko mjerenje potrošnje električne enerergije, a efekti

Rekonstruisani razvodni ormar

projekta se pozitivno odražavaju na cjelokupni distributivni sistem kroz povećanje pouzdanosti i kvaliteta napajanja korisnika električnom energijom.

Osnovne karakteristike sistema su, da podsjetimo, daljinsko očitavanje u precizno definisanim billing periodima, registrovanje podataka o vrijednostima i profilima aktivne energije, reaktivne energije i maksimalne snage, mjerenje energije u oba smjera, upravljanje redukcijama potrošnje, daljinsko isključenje i daljinsko upravljanje ugovorima i tarifama, te alarm sistem menadžment za nedopušteni pristup brojilima. Navedene karakteristike stvaraju preduslov za liberalizaciju tržišta električne energije, kao i praćenje energetskog bilansa trafo reona, tj. praćenje gubitaka. Pored toga, sistem omogućava i evidencijau slabih mjesta u niskonaponskim mrežama, kao i kontrolu pristupa mreži.

AMM projekat je, takođe, u potpunosti kompatibilan sa instalacijom distribuiranih izvora energije koji su sve prisutniji i kod nas. Brojila su bidirekciona (dvo-smjerna) i moguće ih je profilisati za registrovanje neophodnih podataka sa ovakvih izvora.

Služba za strateške nabavke

Podrška poslovanju

Služba za strateške nabavke s pravom može da se pohvali ostvarenim rezultatima u prethodnom periodu pošto su uspjeli da u najvećem dijelu ispune cilj koji podrazumijeva obezbjeđivanje neometanog poslovanje kompanje kroz pravovremenu nabavku neophodnih roba, radova i usluga, u skladu sa zakonskom regulativom koja uređuje oblast javnih nabavki.

Naime, od početka godine pokrenuto je 88 tenderskih postupaka sa 149 partija i zaključena 83 ugovora u vrijednosti od oko osam miliona eura, dok je u toku realizacija 32 postupka. U tom periodu su obustavljene 34 partije zbog nepristizanja nijedne ponude, ili zbog obustavljanja postupka na osnovu rješenja Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki, te zbog bitne izmjene tenderske dokumentacije.

- Iz navedenih podataka se može zaključiti da su zaposleni u Službi za strateške nabavke odradili veliki posao, a treba istaći i da je broj žalbi ponuđača manji u odnosu na raniji period, što se, jednim dijelom, može pripisati realizovanju javnih nabavki kroz primjenu okvirnih sporazuma. Tako je u 2017. godini izjavljena 41 žalba, a u ovoj gotovo dvostruko manje, svega 22, od kojih je 10 odbijeno, a jedna je još u postupku rješavanja – istakao je šef Službe za strateške nabavke, **Mirko Dedović**. Prema njegovim riječima, većina zahtjeva za nabavku, koji su za predmet imali robe, radove i usluge, svakodnevno potrebne kompaniji radi stvaranja uslova za obezbjeđenje pouzdanog napajanja korisnika električnom energijom, realizovani su kroz otvoreni postupak javne nabavke sa zaključivanjem okvirnog sporazuma. Ovaj način realizacije je obezbijedio dugoročnije i stabilnije zadovoljavanje potreba kompanije, kao i optimizaciju nivoa zaliha roba koje su od značaja za obavljanje osnovne djelatnosti, odnosno za efikasnije realizovanje

Mirko Dedović

investicionih planova i planova održavanja elektroenergetskih objekata.

- Ovakav način realizacije postupaka javnih nabavki je pozitivno ocijenjen i od strane naših ponuđača, a trenutno je aktivno 66 okvirnih sporazuma, koji se realizuju u skladu sa potrebama – kaže Dedović i dodaje:

-U cilju uklanjanja uočenih nedostataka u prethodnom periodu, Služba za strateške nabavke je unaprijedila i unifikovala forme ugovora koji se odnose na nabavku roba, radova i usluga. Proširen je i obim ovlašćenja CEDIS-a u slučaju raskida ugovora zbog druge ugovorne strane, a ugovori su usklađeni sa važećom zakonskom

regulativom koja uređuje oblasti na koje se oni odnose. Riječ je o Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata, Zakonu o zaštiti i zdravlju na radu i još nekoliko relevantnih zakonskih propisa.

On je posebno istakao postupak nabavke za potrebe Projekta revitalizacije 10kV i 0,4 kV elektroenergetske mreže na cijeloj teritoriji Crne Gore, procijenjene vrijednosti 22, 4 miliona eura, koji je nedavno objavljen i na čijoj realizaciji zaposleni u Službi trenutno intenzivno rade. Uspješna realizacija ovog izuzetno značajnog projekta, znatno bi doprinijela pouzdanijem i kvalitetnijem snabdijevanja električnom energijom u Crnoj Gori, pa bi i korisnici bili zadovoljniji što je, u krajnjem, i cilj kompanije.

-U narednom periodu CEDIS će nastaviti sa višemilionskim ulaganjima u razvoj novih i adaptaciju postojećih elektroenergetskih objekata, a Služba za stratešku

nabavku će na najbolji način, u skladu sa zakonskom regulativom, doprinijeti realizaciji tih projekata u dijelu sprovođenja postupaka javne nabavke – poručio je Dedović.

On je, zatim, informisao da Služba za stratešku nabavku aktivno učestvuje u javnim raspravama koje se tiču nacrtu novog Zakona o javnim nabavkama, da bi ukazali na probleme prethodnih i aktuelnog zakonskog okvira, sa kojima se susreću u praksi.

-Primjedbe i sugestije smo dostavili Ministarstvu finansija i Upravi za javne nabavke. Nadamo se da će se doći do zakonskog rješenja koje će omogućiti bržu i kvalitetniju realizaciju postupaka javnih nabavki, uz podjednaku ili bolju pravnu zaštitu svih učesnika u tim postupcima. To bi umnogome ubrzalo realizaciju planiranih radova i pospješilo investicione aktivnosti i modernizaciju sistema - istakao je Dedović.

Akcija dobrovoljnih davalaca krvi

Prikupljeno 30 jedinica

Akciji dobrovoljnog darivanja krvi, organizovanoj 26. oktobra u Podgorici, odazvalo se preko 30 davalaca.

U akciji koju je uspješno organizovao Klub DDK CEDIS-a, prikupljeno je 30 jedinica životne tečnosti.

Akcija je realizovana u koordinaciji sa Zavodom za transfuziju krvi iz kojeg poručuju da se zahvaljujući ovim i drugim humanim ljudima Zavod snabdijeva rezervama krvi, te da je posebno važno kad organizovano daju krv zaposleni iz jedne tako velike i značajane kompanije kakva je CEDIS.

Naši humanisti zadovoljni su što su u prilici da nekome pomognu, a darivanje tečnosti koja život znači daje im najljepši osjećaj.

-Dan kada dajem krv mi je poseban i baš se dobro osjećam. Apelujem na sve, jer nije ništa strašno a nekom će pomoći – kazao je **Dražen Vlahović**.

Kao jedini motiv za darivanje "tečnosti života" **Željko Perović** ističe humanost. Voli akcije koje su za nečije dobro, to ga ispunjava.

Drago mi je što sam učesnik jedne ovako lijepe akcije u kojoj se primjerom pokazuje humanost – rekao je **Stevan Pavićević**.

A **Dragana Ivanović** istakla je da se dragocjena crvena tečnost ne smije čekati i da ovakvih akcija treba da bude što više, jer tako pokazujemo koliko je to zaista važno i šta su prave vrijednosti života.

Sektor za upravljanje mrežom

Unaprijeđena komunikacija sa korisnicima

Sektor za upravljanje mrežom je početkom novembra uveo svojevrsnu novinu u radu i funkcionisanju dežurnih brojeva na koje se prijavljuje kvar na mreži. Riječ je o projektu koji podrazumijeva snimanje razgovora na svim brojevima za prijavu kvara, dok su do sada snimani samo razgovori u dispečerskim centrima 35 i 10 kV. To je bila zakonska obaveza CEDIS-a, jer se u tim djelovima kompanije daju nalozi ekipama za rad pa se na taj način u slučaju potrebe uvijek mogao provjeriti tok komunikacije i tačnost datih informacija, a sve u cilju sigurnosti ekipa na terenu koje rade vrlo zahtjevne i rizične poslove.

-Kako se pokazalo da je takav koncept veoma efikasan, jer je mogućnost greške svedena na najmanju mjeru, željeli smo da ga primijenimo i na komunikaciju sa korisnicima kako bi bili sigurni da se i u tom smjeru sve odvija profesionalno i bez zastoja. Trenutno smo u test fazi novog projekta, zahvaljujući kojem će, osim pisanog izvještaja o saniranom kvaru i zatvorenog radnog naloga, od sada postojati i audio snimak koji sve to može da potvrdi.

Svi podaci će se prikupljati na serveru, odakle će Sektor za upravljanje mrežom moći da provjeri njihovu tačnost u skladu sa važećim zakonskim pravilima. Na taj način ćemo znatno unaprijediti komunikaciju sa korisnicima – ističe **Slobodan Kovačević**, šef Centra za lokalno upravljanje mrežom i dodaje da u toj cjelini prate novine i u ostalim sektorima koje mogu unaprijediti proces rada u upravljanju, a u krajnjem i uticati na zadovoljstvo korisnika.

-Nekako je u psihologiji čovjeka da kada zna da negdje može ostati trag onoga što je kazao, nivo komunikacije se podiže za ljestvicu više. Na ovaj način štitimo i korisnike od dodatnog stresa koji može prouzrokovati loša verbalna komunikacija, ali i naše zaposlene, a značajno

jno je i što ćemo uvijek moći da vjerodostojno utvrdimo tačnost date informacije – kazao je Kovačević.

Prema njegovim riječima, planiraju da u bliskoj budućnosti dodatno unaprijede novi sistem.

–U planu je formiranje savremenog Call centra CEDIS-a čija će „pametna“ centrala imati puno korisnih opcija kojima će se ubrzati proces dobijanja informacija. Tako će se stvoriti mogućnost da se provjerava frekventnost i pozivi prema određenom broju, kao i učestalost javljanja. Centrala će „zabilježiti“ svaki pokušaj da se pozove određeni broj, a to su vrlo korisne informacije za unapređenje procesa rada i sagledavanje potrebe da se eventualno pojačaju ekipe u dežurnim službama kada to bude potrebno - rekao je Kovačević..

U Crnoj Gori, inače, postoji 14 lokacija za prijavu kvara. Svi dežurni brojevi nalaze se na sajtu CEDIS-a (www.cedis.me), kao i na računima za utrošenu električnu energiju.

Centar za ispitivanje iz oblasti zaštite na radu

Rezultati za respekt

Od osnivanja Centra za ispitivanje iz oblasti zaštite na radu, sa laboratorijom za ispitivanje kolektivnih zaštitnih sredstava i dobijanja ovlaštenja za obavljanje tih poslova od strane nadležnog ministarstva, urađen je pregled i ispitivanje brojnih sredstava lične zaštite, sredstava za rad, prenosnog alata, električne i gromobranske instalacije. Tako je za prethodnih 12-tak mjeseci ispitano oko 2.500 izolacionih rukavica, čizmi, indikatora, zaštitnih tabli, motki i ostalih sredstava za koje su periodi ponovnog ispitivanja od šest do 36 mjeseci. Takođe je urađeno ispitivanje oko 160 autodizalica, viljuškara, mašina za obradu metala i slično, za koje je period ponovnog ispitivanja 36 mjeseci, koliko i za ispitane električne i gromobranske instalacije u 35 poslovnih kompleksa CEDIS-a. Još je pregledano i ispitano i oko 40 bušilica, brusilica i drugog prenosnog alata (period ispitivanja 12 mjeseci), a za izvršena ispitivanja Centar je izdao pojedinačne i zbirne stručne nalaze.

Šef Centra, **Olivera Vuletić**, ističe da je izuzetno važno što se poslovi pregleda i ispitivanja obavljaju u CEDIS-u jer je nakon obezbjeđivanja svih neophodnih uslova uspostavljen takav sistem rada koji omogućava ispitivanja u propisanim rokovima, čime se postiže veća sigurnost u radu i znatna finansijska ušteda.

-Sada se u svakom trenutku može ispitati oprema i izdati atest o tome u cilju stvaranja zdravog i sigurnog radnog mjesta, što je naročito važno kod obavljanja visokorizičnih poslova. Nije zanemarljiva ni finansijska korist za kompaniju koja je za godinu uštedjela preko 100 hiljada eura, koliko bi koštalo angažovanje ovlašćenih eksternih organizacija. Očekuje se da u narednom periodu uštedimo znatno više – kazala je Vuletić.

Ona je naglasila da se u Centru vrši periodično ispitivanje oko četiri hiljade sredstava za ličnu zaštitu, čiji je period ispitivanja od šest do 36 mjeseci, te da je formirano i priručno skladište za ta sredstva u okviru matičnog sektora koje je, s obzirom na količinu sredstava za ličnu

Olivera Vuletić sa saradnicima

zaštitu, preraslo u Privremeno skladište.

-To nam omogućuje da obezbijedimo minimalna rezervna sredstva za ličnu zaštitu, potrebna za zamjenu radi ponovnog ispitivanja onih sredstava kojima je istekao rok. Naime, Služba za zaštitu na radu prati rok važenja sredstava za ličnu zaštitu koja se nalaze u energetske objekta i u službama Operative i daje zahtjev za zamjenu, nakon čega je obaveza Centra da izvrši primopredaju, odnosno da dopremi ispitana sredstva do

Komisija Ministarstva rada i socijalnog staranja

predviđenih lokacija, gdje preuzima ona kojima ističe period važnosti i ponovo ih ispituje – navela je Vuletić. Ona informiše da je CEDIS nedavno nabavio najsavremeniji instrument METREL MI6201 EURO SET za ispitivanje radne sredine (mikroklima, osvjtljenja i buke) u namjeri da proširi paletu svojih ovlašćenja u oblasti zaštite na radu. Ovom nabavkom, kao i izradom Metodologije za ispitivanje radne sredine, stekli su se uslovi za proširenje ovlašćenja, pa je tim povodom početkom novembra CEDIS obišla stalna Komisija Ministarstva rada i socijalnog staranja (mr Zoran Ratković - generalni direktor Direktorata za rad, Danijela Šuković - načelnica Direkcije za poslove zaštite i zdravlja na radu, Elmedin Rovčanin - sekretar Ministarstva rada i socijalnog staranja, Jovana Bošković - samostalna savjetnica II u Direkciji za poslove zaštite i zdravlja na radu i Zlatko Popović - koordinator - Inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu) koja je pažljivo pregledala zvanično dostavljenu Metodologiju za ispitivanje radne sredine, instrument za ispitivanje radne sredine i Privremeno skladište

sredstava lične zaštite.

-Informisani smo da smo prije dobijanja nove licence obavezni da imenujemo četiri stručna lica na koja će da glasi prošireno ovlašćenje za ispitivanje uslova radne sredine i da njihova imena dostavimo Ministarstvu. CEDIS ima devet ovlašćenih stručnih lica između kojih će odrediti četiri zaposlena različite stručne spreme. Komisija nas je upoznala i sa Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, te o našoj obavezi da uskladimo podzakonska akta sa tim aktom – naglasila je Olivera Vuletić.

Prema njenim riječima, proširivanjem licence za ispitivanje uslova radne sredine CEDIS će samostalno obavljati i ispitivanje parametara radne sredine u 137 objekata sa 268 pozicija za mjerenje mikroklima i osvjtljenja i 57 pozicija za mjerenje buke.

Planirano je i organizovanje dodatne obuke na Institutu za zaštitu na radu za naše zaposlene koji će obavljati ispitivanje uslova radne sredine, da bi se dodatno poboljšao kvalitet ispitivanja.

Uvode se Intranet i CEDIS klik

Za bolju komunikaciju i interakciju sa zaposlenima

Crnogorski elektrodistributivni sistem uvodi INTRANET i mobilnu aplikaciju za zaposlene „CEDIS klik“ koja predstavlja jednu od najsavremenijih, personalizovanih aplikacija za umrežavanje, informisanje i interakciju sa zaposlenima. Aplikacija će biti dostupna zaposlenima koji posjeduju „pametni“ telefon. Naime, s obzirom da je CEDIS u organizacionom smislu vrlo razuđen sistem, te da veliki broj zaposlenih radi na terenu gdje nemaju pristup računaru, osmišljen je ovaj savremeni kanal komunikacije koji ima brojne, kako informativne, tako i interaktivne mogućnosti. Na taj način će gotovo svi zaposleni u Kompaniji imati jednake mogućnosti za internu komunikaciju i pravovremeno informisanje. Nakon što korisnik kreira profil, omogućen mu je pristup svim podacima i

interaktivnim opcijama koje aplikacija generiše, dok su ostalim korisnicima dostupni njegova profilna fotografija i kontakt podaci.

Aplikacija na početnoj strani nudi pregled aktuelnosti, kao i jednostavan pristup ostalim opcijama. Korisnici CEDIS klika imaju pristup imeniku sa kontaktima svih zaposlenih u kompaniji, kao i galeriji u okviru koje je omogućeno postavljanje fotografija, te direktan kontakt sa HR-om, kao i mogućnost prijavljivanja problema Službi za održavanje objekata. Na aplikaciji će biti dostupni i svi akti kompanije, uključujući i direktan pristup Facebook i Instagram strani CEDIS-a. Putem CEDIS klika biće moguće i anketiranje zaposlenih, a aplikacija će se dalje razvijati u skladu sa potrebama zaposlenih. CEDIS je prva kompanija u Crnoj Gori koja internu komunikaciju podupire na ovaj način.

Intranet je, za razliku od mobilne aplikacije, namijenjen za korišćenje na službenim računarima, a cilj je da se ubrzaju i pojednostave određeni procesi u kompaniji. Prilikom pokretanja bilo kojeg pretraživača Intranet će se pojavljivati kao početna strana, a na njemu će biti dostupne opšte informacije o kompaniji i menadžmentu, Bilten CEDIS-a, kompletna interna regulativa, podaci o radnom mjestu zaposlenih, kontakti i e – mail adrese. Na intranetu će biti dostupni i Kolektivni ugovor, Etički kodeks, propisi iz oblasti zaštite na radu, kao i informacije o načinu apliciranja za novčanu pomoć. Korisnicima će biti u mogućnosti da kontaktiraju HR za sve neophodne informacije, da učestvuju u anketama, a moći će i da pošalju zanimljive fotografije sa terena koje će se prikazivati na naslovnoj strani Intraneta. Moći će i da šalju svoje predloge i sugestije, kako bi se portal dodatno unaprijedio. Pored navede-

nog, poseban dio je namijenjen za blogove izvršnog direktora i članova menadžmenta, a svoj dio na Intranetu će imati i sindikati.

Korišćenje Aplikacije i Intraneta od strane što većeg broja zaposlenih doprinijeće jačanju interakcije među zaposlenima i pravovremenom informisanju, čime se pozitivno djeluje na motivisanost i osjećaj pripadnosti kolektivu i olakšava obavljanje radnih zadataka.

Novi kanali interne komunikacije uvode se u cilju bolje informisanosti zaposlenih o svim aktivnostima i aktuelnostima u Kompaniji, kao i u cilju dostupnosti podataka i dokumenata (interna akta, platna lista i slično) i zaposlenima koji rade na terenu gdje nema računara, te u cilju uključenosti, odnosno interakcije zaposlenih i plasiranja sadržaja koje oni iniciraju.

Kompanija ▾ Zaposleni ▾ Aktuelnosti ▾ Interna regulativa ▾ Sindikat ▾ Društvena odgovornost ▾ Galerija ▾ Blog Imenik 🔍

Pošalji fotografiju

Kontaktiraj HR

Bilten

Obrasci

Mediji o nama

Izdvajamo

CEDIS po drugi put ugostio

Aktuelno

Uskoro takmičenje ENERGIJA ...

Udruženje nastavnika elektrotehnike Crne Gore (UPECG) sa Crnogorskim elektrodistributivnim sistemom...

Otvoren konkurs

Interni konkurs za otvoreno radno mjesto u Sektoru CV poslati...

Trafostanica "Novi Ulcij" ...

Trafostanica "Novi Ulcij" puštena je u probni rad, koji će...

Naslovna strana Intraneta

Formirana Služba za upravljanje i održavanje poslovnih objekata

Za bolje organizovan i ljepši prostor

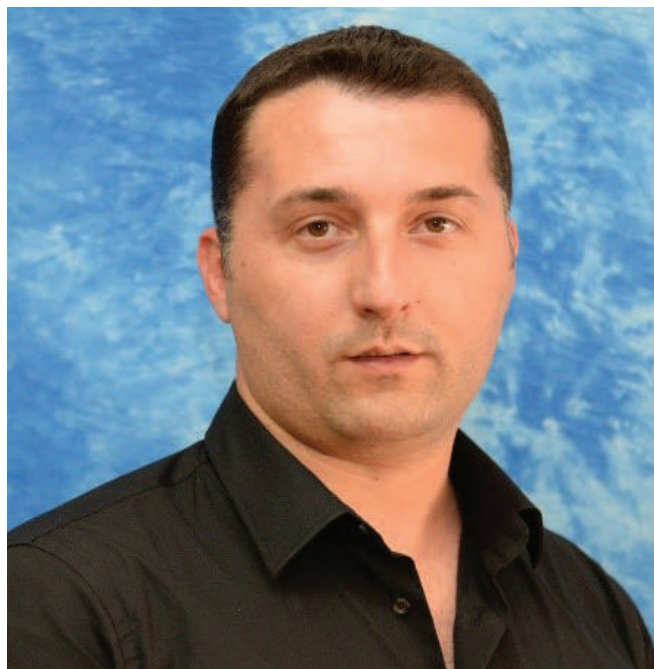
U CEDIS-u je, u skladu sa Pravilnikom o organizaciji, nedavno formirana Služba za upravljanje i održavanje poslovnih objekata sa ciljem da se zaposlenima obezbijede kvalitetniji uslovi za rad.

Velimir Karadžić, šef ove nove organizacione cjeline u CEDIS-u, kazao je da je služba formirana zbog potrebe za kontinuiranom posvećenošću poslovnim i magacinskim objektima u vlasništvu društva.

-Nadležnost službe je, između ostalog, investiciono i tekuće održavanje, te adaptacija i rekonstrukcija poslovnih i magacinskih prostora, kao i strateško upravljanje nekretninama u vlasništvu društva. Naš primarni zadatak je, zapravo, održavanje poslovnih objekata u smislu preventivnih i korektivnih aktivnosti, kao i predlaganje izgradnje novih objekata tamo gdje stanje objekata nije zadovoljavajućeg kvaliteta, tj. nema potrebne predušlove za racionalno i efikasno korišćenje i očuvanje prostornih potencijala – istakao je Karadžić.

Prema njegovim riječima, monitoring stanja poslovnih objekata u nadležnosti društva je pokazao da je ovom dijelu neophodno posvetiti više pažnje, pa je služba kreirala istovremeno više postupaka javnih nabavki koji se odnose na održavanje osnovnih sredstava, održavanje vodovodne i kanalizacione mreže, održavanje rashladnih i grejnih tijela, kao i održavanje higijene prostora poslovnih i magacinskih objekata i slično.

-U toku je otvoreni postupak javne nabavke za radove na adaptaciji i rekonstrukciji poslovnih objekata CEDIS-a u iznosu od 200 hiljada eura. Nakon odabira najpovoljnijeg ponuđača započemo radove, a za-

Velimir Karadžić

tim i pripremu zahtjeva za nabavku koja se odnosi na kancelarijski namještaj, jer nam je cilj da zaposlenima obezbijedimo što kvalitetnije uslove za rad – istakao je Karadžić i dodao:

-Kroz prostorno planiranje, koje je u nadležnosti službe, izvršiće se optimizacija nakon analiziranja trenutnog radnog ambijenta sa više različitih gledišta, čime će se dobiti bolje organizovan i ljepši prostor koji treba da doprinese boljem radu i većem zadovoljstvu i motivisanosti zaposlenih.

Aktuelno

Solarne farme i u Crnoj Gori

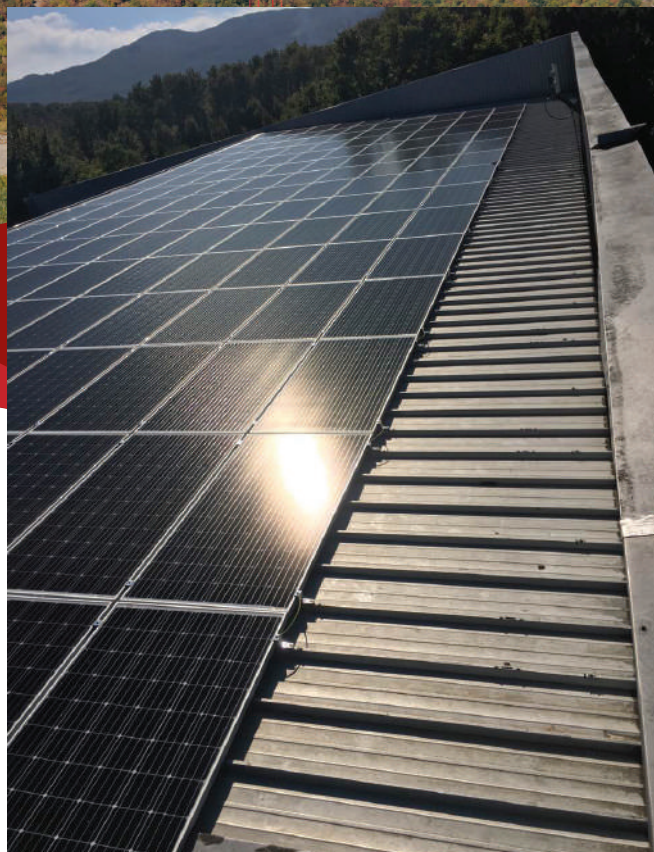
Na krovovima kompanije Invicta u Bandićima u Danilovgradu završena je instalacija solarne farme, jačine 416 kilovat pika, koja će, nakon neophodnih testiranja, krenuti sa komercijalnom proizvodnjom električne energije. To je prva solarna farma u Crnoj Gori, a cijeli projekat, od početka izgradnje do puštanja u rad i sva neophodna testiranja odradio je njemački konzorcijum Jaha Solar.

Radivoje Radovanović, regionalni direktor prodaje i razvoja Jaha Solara, objašnjava da bi godišnja proizvodnja solarne farme Invicta trebalo da bude 560.000 kWh, za šta bi, kako je dodao, upoređujući sa drugim sistemima proizvodnje energije, bilo potrebno 46.896 galona benzina, ili 455.975 kg uglja, te 491 hektar šume.

-Invicta će na godišnjem nivou proizvoditi električnu energiju koja može da pokrije potrošnju 45 prosječnih porodičnih domova – precizirao je Radovanović dodajući da u Crnoj Gori nastavljaju rad na instalaciji drugog projekta u Martinićima. Riječ je o farmi Agromont koja na svojim krovovima instalira proizvodni kapacitet snage od skoro jedan megavat.

-Pored toga, u fazi smo pregovora sa još nekoliko crnogorskih kompanija koje su zainteresovane za realizaciju ovakvih projekata – najavio je Radovanović koji je uvjeren da će crnogorska javnost vrlo brzo uvidjeti koliko je to kod nas, dugoročno gledano, dobra investicija za sve koji imaju krovne površine, pogodne za solarne panele.

-Povratak investicije u solarne sisteme u Crnoj Gori je 5,5 do 6,5 godina, dok je u Njemačkoj npr. 10 godina. Za to ima nekoliko razloga od kojih su najvažniji relativno visoka cijena električne energije po kWh za nestambene potrošače (oko 10 centi po kWh), niža cijena instalacije za 1 kW i vrlo dobro sunčano zračenje koje je u Crnoj Gori 36 do 39 odsto više nego u Njemačkoj. Tako, ako instalirate 1 kW PV solarne energije na području podgoričke opštine

Solarna elektrana na krovu kompanije Invicta

(region sa dobrim zračenjem u Crnoj Gori), dobićete oko 1530 kWh godišnje, dok ćete, ako to učinite u Minhenu (region sa najvećim zračenjem u Njemačkoj), dobiti oko 1120 kWh – informiše naš sagovornik.

Regulatorni okvir za obnovljive izvore energije je, inače, definisao da podsticajnu fiksnu cijenu otkupa električne energije iz solarnih elektrana mogu dobiti elektrane koje su instalisane na zgradama ili građevinskim konstrukcijama i koje imaju instalisanu snagu do 1 MW. Podsticajna otkupna cijena za električnu energiju, proizvedenu iz solarnih elektrana iznosi 12 centi za kilovatsat.

-Po uplati tarife, prvo je potrebno da se podnese zahtev za izdavanje dozvole, da bi se mogla prodati sva energija koju će taj solarni sistem proizvoditi sa garantovanom cijenom 15 godina.

Vezano za sopstvenu potrošnju, odnosno mrežno mjerenje, investitor prvo treba da se prijavi za ugovor o priključenju na mrežu i druge administrativne procedure, kako bi instalirao PV solarne panele na svoj krov ili zemlju i iskoristio tu energiju za sopstvene potrebe. Ako u bilo koje vrijeme ne koristi svu energiju koju proizvodi solarni sistem, ona će ići na mrežu i brojilo će je računati. Na kraju svakog meseca to će biti ravnoteža i ova energija koju ste vratili u mrežu biće oduzeta od vašeg računa od strane Operatora mreže – objašnjava Radovanović.

Jaha Solar je, inače, sredinom 2016.godine jedan proizvodni kapacitet iz Njemačke preselio u okolinu Prištine, fabrika je urađena po svim EU standardima, a biće zadužena isključivo za solarne projekte na Balkanu.

Održano takmičenje "Energija u žici"

CEDIS nagradio najbolje

Crnogorski elektrodistributivni sistem je 22. novembra sa Udruženjem nastavnika elektrotehnike Crne Gore (UPECG), organizovao prvo takmičenje učenika crnogorskih srednjih škola iz oblasti elektrotehnike „ENERGIJA U ŽICI“.

Takmičenje je održano u šoping molu „Delta City“ u Podgorici, a znanje i vještine odmjerili su tročlani timovi iz šest obrazovno - vaspitnih ustanova koje u svom profilu imaju zanimanja iz te oblasti (Srednja stručna škola iz Berana, Srednja elektrotehnička škola iz Podgorice, Srednja mješovita škola iz Tivta, Srednja stručna škola iz Nikšića, Srednja elektro-ekonomska škola iz Bijelog Polja i Srednja stručna škola iz Pljevalja. Sastojalo se iz teorijskog dijela koji je zahtijevao zavidan nivo znanja iz Osnova elektrotehnike i praktičnog rada koji je podrazumijevao razvod električnih instalacija za domaćinstvo sa svim elementima.

Za pobjednike takmičenja obekijedene su i vrijedne novčane nagrade.

Prvo mjesto i nagradu u iznosu od 750 eura osvojio je tim iz Srednje elektrotehničke škole "Vaso Aligrudić" iz Podgorice, drugo mjesto i nagrada u iznosu od 600 eura pripali su ekipi iz Srednje elektro-ekonomske škole iz Bijelog Polja, a treće mjesto, za koje vrijednost nagrade iznosi 450 eura, osvojila je ekipa Srednje stručne škole iz Pljevalja. CEDIS je, takođe, obezbijedio nagrade za mentore pobjedničkih ekipa u iznosu od 250 eura, kao i lap top za Srednju elektrotehničku školu iz Podgorice koja je proglašena za najbolju na takmičenju.

-Organizovanjem takmičenja željeli smo da povežemo obrazovne institucije u kojima se stiču znanja i vještine za zanimanja koja su CEDIS-u potrebna za obavljanje osnovne djelatnosti. Ovo je bila prilika da kroz teorijski i praktični rad srednjoškolci pokažu što su do sada naučili iz oblasti elektrotehnike. S obzirom da je takmičenje otvoreno za javnost, dobra je prilika i da se budući srednjoškolci upoznaju sa ovim segmentom stručnog obrazovanja koje može biti i svojevrsna smjernica za njihovo buduće zanimanje. Bilo bi nam posebno drago da neko od njih sutra odabere našu kompaniju da u njoj gradi svoju karijeru - kazala je ovim povodom Marija Jovović, šefica Službe za korporativne komunikacije CEDIS-a.

Otvorajući takmičenje, Marko Radulović, generalni direktor Direktorata za energetske efikasnost u

Ministarstvu ekonomije, je između ostalog istakao da su danas najznačajnija pitanja u energetskektoru povećanje udjela obnovljivih izvora energije i podsticanje energetske efikasnosti i investicija u tim oblastima.

-Sprovođenje procesa održivog razvoja energetike uključuje primjenu kreativnih i naprednih tehnoloških rješenja i novih alata, specijalizovane obuke i edukaciju. Stoga je na budućim generacijama odgovornost prilagođavanja novim trendovima u narednom periodu i sticanje odgovarajućih znanja i vještina, jer je to ključno za dobar krajnji rezultat – kazao je Radulović.

Organizaciju takmičenja podržalo je i Ministarstvo prosvjete.

-CEDIS je za kratko vrijeme postao naš partner, ali partner kojem je istinski stalo do pozitivnih pomaka u obrazovanju. Ovo je odličan primjer produktivnog funkcionisanja privrede i obrazovnog sektora i nadam se da će ovo takmičenje, kao i saradnja sa CEDIS-om potrajati – istakao je Veljko Tomić, generalni direktor Direktorata za opšte srednje, srednje stručno i obrazovanje odraslih u Ministarstvu prosvjete.

Radove je ocjenjivao žiri u sastavu: prof. dr Saša Mujović sa ETF-a, Slobodan Kovačević, šef Centra za lokalno upravljanje mrežom u CEDIS-u i Marina Braletić iz Centra za stručno obrazovanje.

Takmičari su saglasni da je ovo bilo lijepo iskustvo koje treba da preraste u tradiciju, jer crnogorskim srednjoškolcima treba ovakva provjera znanja i vještina kako bi se nadograđivali i pripremali za budući rad.